



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικό και Καποδιστριακό
Πανεπιστήμιο Αθηνών

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΤΟΜΕΑΣ ΑΘΛΟΠΑΙΔΙΩΝ
ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΙΣΗ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ
ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ



Γαβριήλ Χριστόφορος – ΑΜ: 00174

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

Μιχάλης Μητροτάσιος

Λέκτορας Προπονησιολογίας Ποδοσφαίρισης
Σχολή Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού

Αθήνα, 30-06-2017

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	σελ 3
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	σελ 6
2.ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	σελ 8
3. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ	
3.1 Δημιουργία ποδοσφαιρικών σωματείων	σελ 9
3.2 Η πρώτη διάσπαση του Κυπριακού ποδοσφαίρου.....	σελ 11
3.3 Δεύτερη διάσπαση	σελ 12
3.4 1953 Ενοποίηση	σελ 14
3.5 3 ^η Διάσπαση.....	σελ 18
3.6 Μετά την ανεξαρτησία	σελ 19
4. ΣΥΖΗΤΗΣΗ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	σελ 26
5. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	σελ 27
6. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΑΝΑΦΟΡΕΣ	σελ 29

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν να διερευνήσει μέσα από ανασκοπικές μελέτες της Κυπριακής βιβλιογραφίας, την επίδραση των κοινωνικοπολιτικών επιδράσεων στο Κυπριακό ποδόσφαιρο και πως αυτές επηρέασαν την εξέλιξη του. Για το σκοπό της μελέτης αυτής έγινε βιβλιογραφική ανασκόπηση ιστορικών, κοινωνικών και πολιτικών άρθρων μέσα από το διαδίκτυο, αλλά και μέσα από επιστημονικά άρθρα. Τα αποτελέσματα της μελέτης έδειξαν ότι οι παγκόσμιες κοινωνικοπολιτικές συγκυρίες, όπως η Οκτωβριανή επανάσταση στη Ρωσία (1917), ο 2^{ος} Παγκόσμιος πόλεμος (1939-1945), και ο Ψυχρός πόλεμος (1947-1991) επέδρασαν στις κοινωνικοπολιτικές εξελίξεις στην Κύπρο και κατά συνέχεια στο ποδόσφαιρο. Επιπλέον σημαντικό ρόλο έπαιξαν και οι αρκετές διασπάσεις που έγιναν στο νησί όλη αυτήν την περίοδο, με την πρώτη διάσπαση να σημειώνεται το 1947 με κύρια αιτία οι τοπικιστικές διαφορές στο κυπριακό ποδόσφαιρο. Η δεύτερη και σημαντικότερη διάσπαση του κυπριακού ποδοσφαίρου σημειώθηκε το 1948, όπου οι πολιτικές αναταραχές μεταξύ δεξιών και αριστερών στην Ελλάδα μεταφέρθηκαν και διείσδυσαν στην πολιτική ζωή και στον αθλητισμό της Κύπρου.

Ως εκ τούτου με τον όρο δεξιό ή εθνικόφρων σωματείο - σύλλογος στην Κύπρο εννοούμε την ομάδα ατόμων που ιδεολογικά έχει ως προμετωπίδα την ελληνικότητα του νησιού και την ελληνική ταυτότητα των κατοίκων της. Στην αντίπερα όχθη με τον όρο αριστερά ορίζονται τα σωματεία και οι σύλλογοι που στον πυρήνα της ιδεολογίας τους έχουν την πάλη της εργατικής τάξης.

Η τρίτη διάσπαση σημειώθηκε το 1955 λόγω του αγώνα της Ε.Ο.Κ.Α, όπου αποφασίστηκε από την Κ.Ο.Π η προσωρινή αναστολή της συμμετοχής τουρκοκυπριακών ομάδων στα πρωταθλήματα της.

Συμπερασματικά, η μελέτη καταδεικνύει σαφώς, πώς οι πολιτικές – κομματικές παρατάξεις, κυρίως της συντηρητικής και προοδευτικής αντίληψης, χρησιμοποίησαν τη δυναμική του ποδοσφαίρου ως μέσον για την παγίωση συλλογικών ταυτίσεων και την ηγεμόνευση της μιας πολιτικής δύναμης επί της άλλης. Το φαινόμενο αυτό δεν πρόκειται να εξασθενήσει πλήρως αλλά μπορεί να μειωθεί δραστικά, κυρίως με την συστηματική καλλιέργεια της κριτικής σκέψης, αρχίζοντας από το νηπιαγωγείο και συνεχίζοντας σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.

Λέξεις Κλειδιά : Κυπριακό ποδόσφαιρο, Κοινωνικοπολιτικές επιδράσεις, Δεύτερη διάσπαση.

ABSTRACT

The purpose of the present study was to investigate the impact of socio-political influences on Cypriot football through anecdotal studies of Cypriot literature and how they influenced its evolution. For the purpose of this study, a bibliographic review of historical, social and political articles was made on the internet, but also through scientific articles. The results of the study showed that the global socio-political circumstances, such as the October Revolution in Russia (1917), the Second World War (1939-1945), and the Cold War (1947-1991) influenced the socio-political developments in Cyprus and then on football. In addition, the many splits that took place on the island throughout the period were also important, with the first split being recorded in 1947, mainly due to the localist differences in Cypriot football.

The second and most important breakdown of Cypriot football took place in 1948, when the political upheavals between right-wing organizations and left-wing organizations in Greece were transferred and penetrated into the political life and sport of Cyprus.

Therefore, by the term "right" or nationalist club in Cyprus we mean the group of people ideologically prefiguring the Greekness of the island and the Greek identity of its inhabitants. On the other side, the term "left" defines the clubs that have the struggle of the working class at the core of their ideology.

The third split occurred in 1955 due to the E.O.K.A struggle, where the C.F.A decided to temporarily suspend the participation of Turkish Cypriot teams in its championships.

In conclusion, the study clearly demonstrates how political-party structures, particularly conservative and progressive perceptions, have used the dynamics of football as a means of consolidating collective identities and the rule of one political force over the other.

This phenomenon is not going to be fully eliminated, but it can be drastically reduced, mainly by systematically cultivating critical thinking, starting from kindergarten and continuing at all levels of education.

Keywords: Cyprus football, Socio-political influences, Second split.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Κύπρος από τα αρχαία χρόνια λόγω της γεωγραφικής της θέσης καθίσταται το μήλο της έριδος από τις μεγάλες δυνάμεις της εκάστοτε εποχής. (Αχαιοί, Μυκηναίοι, Αιγύπτιοι, Φοίνικες, Ρωμαίοι, Πέρσες, Βυζαντινοί, Τούρκοι και Άγγλοι). Σύμφωνα με τη Σύμβαση της Κύπρου (1878), μέρος της Συνθήκης του Βερολίνου (1878), οι Οθωμανοί Τούρκοι παρέδωσαν την διοίκηση του νησιού στη Βρετανία. Το 1923, σύμφωνα με τη Συνθήκη της Λωζάννης, η Τουρκία παραιτήθηκε όλων των δικαιωμάτων της στην Κύπρο, η οποία το 1925 ανακηρύχθηκε αποικία του Στέμματος.¹

Η συντριπτική πλειοψηφία των κατοίκων εκείνης της περιόδου ζούσε σε συνθήκες εξαθλίωσης, φτώχειας και αναλφαβητισμού. Ο απλός κόσμος εκπροσωπείτο από την εκκλησία, εθναρχικό - ηγεμονικό ρόλο² τον οποίο ασκούσε από την εποχή της οθωμανικής επικυριαρχίας. Ρόλο στην εκπροσώπηση ασκούσαν οι δάσκαλοι (ελίτ διανοουμένων) και μια μικρή οικονομική ελίτ.

Οι Άγγλοι έτυχαν θερμής υποδοχής από τους Κύπριους καθότι θεωρείτο ένας λαός με ανώτερη πολιτισμική στάθμη παρά τους Οθωμανούς Τούρκους και προέβλεπαν από αυτούς μιας καλύτερης μεταχείρισης και σε καλύτερες συνθήκες διαβίωσης.

Η πληθυσμιακή αναλογία μετά από απογραφή που έγινε το 1878 αναλογούσε επί συνόλου 250.000 κατοίκων, σε 200.000 Ελληνοκύπριους και 50.000 Τουρκοκυπρίων, περισσότεροι εκ των οποίων είχαν εξισλαμισθεί κατά την οθωμανική περίοδο και ζούσαν κυρίως σε μικτά Ελληνοκυπριακά χωριά.³ Οι βαθιές Ελληνικές ρίζες, ο πόθος για την ελευθερία, η ένωση με την Ελλάδα και έχοντας την εντύπωση ότι έχουν να κάνουν με μια εξευγενισμένη αυτοκρατορία, ώθησε την Ελληνοκυπριακή ελίτ υποστηριζόμενη από την εκκλησία να θέσει ενώπιον των Άγγλων το αίτημα της ένωσης της Κύπρου με την Ελλάδα. Μεγάλο ποσοστό των Τουρκοκυπρίων υποστήριζε την άποψη αυτή καθότι θεωρούσαν ότι η πλειοψηφία του νησιού αποτελείτο από Έλληνες που προϋπήρχαν από αιώνες στο νησί. Σημαντικό ρόλο για την απαίτηση της ένωσης έπαιξε η επανάσταση της Κρήτης το 1878 από τους Ελληνόφωνες Κρητικούς, που είχε ως στόχο την ένωση της με την Ελλάδα, όπως επίσης και η προ δεκαεπταετίας ένωση των Ιονίων νήσων με την Ελλάδα (υπό Ιταλική κατοχή). Η εκκλησία πέρασε την ιδέα της ένωσης στην εκπαίδευση μέσω των σχολείων τα οποία συντηρούσε και χρηματοδοτούσε και στη συνέχεια μέσω της παιδείας στην υπόλοιπη κοινωνία.⁴

Το ποδόσφαιρο εισήχθη στην Κύπρο από τους Άγγλους στα τέλη του 1900. Καταρχήν μέσω των Άγγλων στρατιωτών και στη συνέχεια μέσω της παιδείας και πιο συγκεκριμένα μέσω της αγγλικής σχολής στην Λευκωσία και της αμερικάνικης ακαδημίας στην Λάρνακα, σχολές οι οποίες ιδρύθηκαν το 1900. Οι σχολές αυτές είχαν Αγγλικό-Δυτικά πρότυπα και το ποδόσφαιρο ήταν η σημαντικότερη αθλητική δραστηριότητα στον τομέα του αθλητισμού.⁵

Κατά την συγκεκριμένη περίοδο (τέλη 1900) η Κύπρος ήταν μια υποανάπτυκτη χώρα σε όλους τους τομείς της κοινωνίας και έπρεπε να ανοικοδομηθεί εκ βάθρων - εκμοντερνιστεί. Δεν θα μπορούσε να μείνει εκτός ανάπτυξης και ο αθλητισμός κυρίως το ποδόσφαιρο, άθλημα πολύ διαδεδομένο στην Δύση. Η εκκλησία η οποία αντιπροσώπευε τον Ελληνοκυπριακό λαό μαζί με την ελίτ των διανοουμένων ιδρύουν αρχικά συλλόγους (Φιλολογικούς – Αθλητικούς), αναγνωστήρια. Τα αναγνωστήρια διέθεταν βιβλιοθήκη, μουσική ομάδα και διοργάνωναν βραδιές ποίησης, ανάγνωσης και μουσικής με απώτερο στόχο την προώθηση των Εθνικών ιδεών, με προεξέχουσα αυτή της ενώσεως με την Ελλάδα.⁶

Στη συνέχεια, όπως ήταν φυσικό, εντός του πλαισίου των συλλόγων οργανώνονται και αθλητικές δραστηριότητες. Οι σύλλογοι μετεξελίσσονται σε αθλητικά σωματεία με κυρίαρχο άθλημα εκείνο του ποδοσφαίρου. Η εκκλησία και οι διανοούμενοι της Κύπρου εκείνη την εποχή ενέταξαν τον αθλητισμό και κατ' επέκταση το ποδόσφαιρο στο πλαίσιο της δημιουργίας συλλογικής ταυτότητας, συλλογικών πεποιθήσεων, και συλλογικών εμπειριών προς επίτευξη των Εθνικών ιδεωδών.⁷ Πολύ σημαντικό ρόλο για την παγίωση της συλλογικής ταύτισης έπαιξε το τελετουργικό κομμάτι του αθλητισμού. Στην παρουσία της πολιτικής και εκκλησιαστικής ηγεσίας περιελάμβανε :

- Την ανάκρουση του εθνικού ύμνου.
- Την τέλεση αγιασμού.
- Την τελετή παράδοσης των μεταλλίων στους νικητές.
- Την παρέλαση των αθλητών.
- Και την λαμπαδηδρομία.⁸

Το ποδόσφαιρο λειτουργούσε παραπληρωματικά όχι τόσο για την προώθηση του αθλήματος αλλά για τους λόγους που αναφέραμε πιο πάνω. Δεν είναι τυχαίο γεγονός ότι η ίδρυση του ποδοσφαιρικού σωματείου της Ανόρθωσης έγινε 10 σχεδόν χρόνια μετά την ίδρυση του αναγνωστηρίου Ανόρθωσης.

2. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Για το σκοπό αυτόν πραγματοποιήθηκε βιβλιογραφική ανασκόπηση ιστορικών, κοινωνικών και πολιτικών άρθρων μέσα από το διαδίκτυο, αλλά και μέσα από επιστημονικά άρθρα.

3. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

3.1 Δημιουργία ποδοσφαιρικών σωματείων

Το 1911 ιδρύεται το αναγνωστήριον Ανόρθωση (Αμμόχωστος – Ανόρθωση Έθνους). Η ποδοσφαιρική ομάδα της Ανόρθωσης ιδρύεται το 1929. Το 1924 ιδρύεται το Τραστ (Ένωση Νέων Τραστ) από μια ομάδα διαπρεπών μελών της κοινωνίας της Λευκωσίας και τα μέλη του αποτελούσαν η κοινωνική ελίτ της πρωτεύουσας της Κύπρου.⁹ Στη Λάρνακα, το 1924 ιδρύθηκε ο Πεζοπορικός από μια ομάδα νέων της πόλης, οι οποίοι επέδειξαν ενδιαφέρον για πεζοπορίες, εκδρομές, ποδηλασίες, τη φυσιολατρία αλλά και τη μουσική. Μέχρι το 1926 το σωματείο, από αθλητικής πλευράς, ασχολείτο με τις πεζοπορίες, τα θαλάσσια σπορ και το στίβο. Την ίδια χρονιά μερίδα μελών απεχώρησε από τον Πεζοπορικό και ίδρυσε τον "Αθλητικό Μουσικό Όμιλο Λάρνακας" (Α.Μ.Ο.Λ). Τα δύο σωματεία ανέπτυξαν πλούσια και αθλητική δράση στην πόλη.¹⁰ Το 1926 ιδρύεται ο Π.Ο.Ε.Λ (Ποδοσφαιρικός Όμιλος Ελλήνων Λευκωσίας) που σκοπό είχε να εντάξει μέλη που ανήκουν μόνο στην Ελληνική κοινότητα. Το 1928 μετονομάστηκε σε Α.Π.Ο.Ε.Λ (Αθλητικός Ποδοσφαιρικός Όμιλος Ελλήνων Λευκωσίας).¹¹ Στις 4 Οκτωβρίου 1930 ιδρύεται από μια ομάδα επιφανών μελών της κοινωνίας της Λεμεσού, η Αθλητική Ένωση Λεμεσού (Α.Ε.Λ), η οποία συγκέντρωσε εξ αρχής της μαζική υποστήριξη των φιλάθλων από όλα τα κοινωνικά στρώματα της πόλης. Την ίδια περίοδο, τέλη του 1930, εμφανίστηκαν ακόμα δύο ομάδες στη Λεμεσό, το Σούλι και ο Αθλητικός Ποδοσφαιρικός Όμιλος Λεμεσού (Α.Π.Ο.Λ), ο οποίος ήταν γνωστός και ως Απόλλωνας (όχι ο σημερινός Απόλλων Λεμεσού). Μετά από δύο χρόνια, οι δύο αυτές ομάδες συγχωνεύθηκαν δημιουργώντας τον Αθλητικό Μουσικό Σύλλογο "Άρης" Λεμεσού, ο οποίος είχε, πέρα από την αθλητική δραστηριότητα, πλούσια πολιτιστική και μουσική παράδοση.¹²

Το 1930 ιδρύθηκε στη Λευκωσία ο Τουρκικός Αθλητικός Σύλλογος. Ουσιαστικά έτσι είχε μετονομαστεί τη χρονιά εκείνη η Τουρκική Αθλητική Λέσχη. Στον φίλαθλο κόσμο παρέμενε γνωστή ως "Τούρκικη Λέσχη Λευκωσίας".¹³ Μέχρι το 1934 ιδρύεται ο Ολυμπιακός Λευκωσίας το σωματείο των Κάτω Ενοριών της Λευκωσίας (το όνομα επιλέγηκε λόγω της συμπάθειας των ιδρυτών του προς τον Ολυμπιακό Πειραιώς). Τα χρώματα του Ολυμπιακού είναι μαύρο και πράσινο.^{12, 13}

Βασικός στόχος των πιο πάνω ποδοσφαιρικών σωματείων ήταν η διαμόρφωση της Ελληνικής ταυτότητας και αυτό εγένετο με διάφορες τελετές όπως :

- Θεατρικά Έργα
- Ποιητικές βραδιές
- Εορτασμούς Εθνικών Επετείων
- Αθλητικές Δραστηριότητες (Στίβος, Ποδοσφαιρικές αναμετρήσεις, κλπ)

Το 1934 ιδρύεται η Κ.Ο.Π (Κυπριακή Ομοσπονδία Ποδοσφαίρου) η οποία είχε την ευθύνη της διοργάνωσης των πρωταθλημάτων. Ιδρυτικά σωματεία ήταν οι Α.Ε.Λ, Ανόρθωση, Α.Π.Ο.Ε.Λ, Άρης, Ένωσις Νέων Τραστ, Ε.Π.Α, Τούρκικη Λέσχη Λευκωσίας και Ολυμπιακός.¹⁴

Η Οκτωβριανή επανάσταση το 1917 στη Ρωσία επηρέασε όπως ήταν φυσικό τις κοινωνικοπολιτικές εξελίξεις σε όλο τον κόσμο και αναπόφευκτα και την Κύπρο. Το 1919 παράλληλα με τα εθνικόφρονα σωματεία ιδρύονται οι πρώτες επαγγελματικές συντεχνίες από την αριστερά. Το 1925 ιδρύεται στην Λεμεσό το πρώτο εργατικό κέντρο όπου διοργανώνονται διαλέξεις, μουσικές βραδιές, θέατρα με περιεχόμενο την εργατική τάξη και την κοινωνική αδικία. Επίσης διοργανώνονται και αθλητικές δραστηριότητες και για πρώτη φορά εορτάστηκε η πρωτομαγιά. Τον Οκτώβριο του 1931 (Οκτωβριανά) Ελληνοκύπριοι και μερίδα των Τουρκοκυπρίων εξεγείρονται εναντίων των Άγγλων ζητώντας την ένωση με την Ελλάδα. Μέλη των ποδοσφαιρικών σωματείων είχαν πρωταγωνιστικό ρόλο αφού είχαν συλληφθεί με αποτέλεσμα να επέλθει το κλείσιμο των σωματείων για μεγάλο χρονικό διάστημα. Το 1926 ιδρύεται το Κομμουνιστικό Κόμμα Κύπρου (Κ.Κ.Κ) που είχε ως στόχο να πολεμήσει την κοινωνική ανισότητα προσεγγίζοντας τις λαϊκές μάζες, εργάτες, αγρότες. Μέχρι το 1930 ιδρύει λαϊκά σωματεία όπου μέσω πολιτικών και αθλητικών δραστηριοτήτων καλλιεργεί την αριστερή ταυτότητα.

Είναι φανερό ότι τόσο η εθναρχία με την δεξιά, όσο και η αριστερά με το Κ.Κ.Κ χρησιμοποιούν οι μεν τα αναγνωστήρια – λαϊκούς συλλόγους αντίστοιχα, και τον αθλητισμό για να επιτύχουν τους δικούς τους στόχους. Η μεν εθναρχία να εμπεδώσει την ελληνική ταυτότητα, η δε αριστερά να εμπεδώσει την αριστερή ταυτότητα.

Κατά την ίδια περίοδο αναλαμβάνει την ηγεσία του Κ.Κ.Κ ο Πλουτής Ζέρβας που μόλις έχει αφιχθεί από τις σπουδές του στην Μόσχα. Με δυναμικές κινητοποιήσεις διευρύνει το λαϊκό έρυσμα διεκδικώντας καλύτερες συνθήκες εργασίας για τα λαϊκά στρώματα. Παράλληλα, οργανώνει τους λαϊκούς συλλόγους και καλλιεργούν την

αριστερή εργατική - αγροτική ταυτότητα. Ο αθλητισμός και ιδίως το ποδόσφαιρο παίζει σημαντικό ρόλο για τον σκοπό αυτό. Το 1941 ιδρύεται το Α.Κ.Ε.Λ (Ανορθωτικό κόμμα Εργατικού Λαού). Διατηρεί τα παραδοσιακά κουμουνιστικά στελέχη και εντάσσει στους κόλπους του προοδευτικούς αστούς (γιατρούς, δικηγόρους, καθηγητές, γενικά πνευματικούς ανθρώπους) αφού υιοθέτησε το προφίλ ενός σοσιαλιστικού-προοδευτικού κόμματος που μάχεται για τα δικαιώματα του απλού λαού των εργαζομένων και των αγροτών και καταφέρνει να εντάξει στους κόλπους του νεαρά άτομα. Την ίδια ώρα ιδρύεται με την έγκριση του Α.Κ.Ε.Λ, η Π.Ε.Ο (Παγκύπρια Εργατική Ομοσπονδία), θεσμικό όργανο για την διασφάλιση των εργατικών δικαιωμάτων Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων. Οι έντονες κοινωνικές διεκδικήσεις χαρίζουν στο Α.Κ.Ε.Λ δυο Δήμους στις δημοτικές εκλογές του 1943 το οποίο στη συνέχεια επικρατεί στις δημοτικές εκλογές του 1946.

Η εθναρχία και η δεξιά παράταξη νιώθει να απειλείται και να χάνει τον ηγεμονικό της ρόλο στις κοινωνικοπολιτικές εξελίξεις στην Κύπρο. Δημιουργεί το Κυπριακό εθνικό κόμμα (Κ.Ε.Κ) και την συντεχνία Σ.Ε.Κ (Συνομοσπονδία Εργαζομένων Κύπρου) σε αντιδιαστολή της συντεχνίας Π.Ε.Ο η οποία πρόσκειται στο Α.Κ.Ε.Λ. Οι Άγγλοι στα πλαίσια του δόγματος «Διαιρεί και βασίλευε» ενθάρρυνε την δημιουργία αντίθετων παρατάξεων-συντεχνιών. Παράλληλα η Εθναρχία και η δεξιά δημιουργούν εθνικούς συλλόγους και στην ύπαιθρο τα γνωστά Θ.Ο.Ι και Ο.Χ.Ε.Ν.

Η αριστερά ενισχύει τους λαϊκούς συλλόγους και τα αγροτικά σωματεία, και έτσι βλέπουμε σε κάθε χωριό αριστερούς και δεξιούς συλλόγους, όπου ο κάθε πολίτης ανάλογα με την ιδεολογική του πεποίθηση παρακολουθεί τις διάφορες επιμορφωτικές και αθλητικές δραστηριότητες.

Εδώ είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι τόσο οι δεξιοί όσο και οι αριστεροί σύλλογοι παρουσιάζουν εκδηλώσεις για την 25^η Μαρτίου με τον δικό τους τρόπο, οι μεν αριστερά ως ταξικό αγώνα και η μεν δεξιά ως απελευθερωτικό αγώνα.¹⁶

3.2 Πρώτη διάσπαση του Κυπριακού ποδοσφαίρου

Η πρώτη διάσπαση του Κυπριακού ποδοσφαίρου σημειώθηκε το 1947 με αιτία κυρίως καθαρά τοπικιστικές διαφορές. Κάποιες ομάδες (Ε.Π.Α, Πεζοπορικός και Ανόρθωση) αποχώρησαν από την Κ.Ο.Π θεωρώντας ότι τυγχάνουν άνισης μεταχείρισης από την Κ.Ο.Π έναντι κάποιων άλλων ομάδων.¹⁷

3.3 Δεύτερη διάσπαση

Η Δεκαετία του 1940 βρίσκει την κοινωνία της Κύπρου σε έντονο διχαστικό κλίμα. Η αριστερά είναι αρκετά ενδυναμωμένη με αποκορύφωμα την νίκη στις δημοτικές εκλογές του 1946.

Το 1945 με το τέλος του 2^{ου} παγκοσμίου πολέμου βρίσκει την υφήλιο χωρισμένη σε δύο στρατόπεδα, εκείνο του συμφώνου της Βαρσοβίας με επικεφαλής την Ε.Σ.Σ.Δ και εκείνο της Βορειοατλαντικής Συμμαχίας (Ν.Α.Τ.Ο) με επικεφαλής της Η.Π.Α. Το 1946 αρχίζει ο εμφύλιος στην Ελλάδα. Ένας εμφύλιος στον οποίο αντίπαλοι ήταν αριστεροί και δεξιοί Έλληνες. Η διαμάχη αριστερών και δεξιών αντικατόπτριζε την διαμάχη μεταξύ Βορειοατλαντικής συμμαχίας και συμφώνου Βαρσοβίας. Η Ελλάδα με την συμφωνία της Γιάλτας ανήκε στη Δύση και η αριστερή δύναμη που υπήρχε στην Ελλάδα έπρεπε να εξουδετερωθεί. Η Κύπρος δεν θα μπορούσε να μείνει ανεπηρέαστη μέσα σε αυτό το παγκόσμιο ψυχροπολεμικό κλίμα. Κατά τις προηγούμενες δεκαετίες οι δύο κόσμοι της Κύπρου, αριστερά και δεξιά έχουν περιχαρακωθεί και τα γεγονότα τους οδηγούν ολοένα σε μετωπική σύγκρουση. Κατά την διάρκεια του εμφυλίου πολέμου πολλοί Κύπριοι πολέμησαν σαν εθελοντές και στις δύο παρατάξεις. Το αξιοσημείωτο είναι ότι ούτε καν προσπάθησαν να αντιληφθούν το παγκόσμιο ψυχροπολιτικό πνεύμα που επικρατούσε και να εστιαστούν στα συμφέροντα της πατρίδας Κύπρου και για καθαρά ιδεολογικές σκοπιμότητες έπαιξαν τον ρόλο των Άγγλων (Διαίρει και βασίλευε). Το 1947 οι Άγγλοι εντέχνως προτείνουν την “Διασκεπτική”, κάποιου είδους αυτονομίας, την οποία αποδέχεται το Α.Κ.Ε.Λ ενώ η δεξιά αντιδρά με το σύνθημα Ένωσης και μόνο Ένωσης.¹⁸ Ακόμη το 1947 διεξάγονται αρχιεπισκοπικές εκλογές με έντονη πολιτική αντιπαράθεση ενώ έντονες συγκρούσεις γίνονται σε επίπεδο συντεχνιών Σ.Ε.Κ και Π.Ε.Ο. Το 1948 κορυφώνεται ο εμφύλιος στην Ελλάδα. Η κατάσταση στην Ελλάδα μεταφέρθηκε και στην Κύπρο, τόσο στην κοινωνικοπολιτική ζωή όσο και στον αθλητισμό και στο πιο συγκεκριμένα στο ποδόσφαιρο. Η δεξιά με πρωτοστάτη τον Θεμιστοκλή Δέρβη, δήμαρχο της Λευκωσίας ενθαρρύνει δεξιούς εργοδότες να απολύσουν ή και ακόμα να μην συναλλάσσονται με αριστερούς, ως αντίποινα το ίδιο πράττει και η αριστερά. Ο αθλητισμός, ειδικά το ποδόσφαιρο δεν θα μπορούσε να μείνει εκτός της βαθείας εθνικής ρήξης. Η εκκλησία της Κύπρου και η παραδοσιακή δεξιά μετά το πλήγμα που δέχθηκε στις βουλευτικές εκλογές του 1946, άρχισε να οργανώνεται στο πνεύμα

του παγκοσμίου κλίματος εναντίον του Κομμουνισμού. Αποφάσισε έτσι τον αποκλεισμό των αριστερών αθλητών, μελών και προπονητών από όλα τα δεξιά αθλητικά σωματεία και γενικά από όλους τους αθλητικούς συλλόγους. Πρώτα στην Πάφο όπου το αθλητικό σωματείο Πάφου Κινύρα αρνήθηκε να υπογράψει δήλωση που να καταδικάζει την «εθνοκτόνο ανταρσία». Έτσι, του απαγόρευσαν να διεξάγει τους Παμπάφιους αγώνες και αποκλείστηκε από το Σ.Ε.Γ.Α.Σ Κύπρου.¹⁹ Ο Σ.Ε.Γ.Α.Σ είχε καλέσει όλους τους Αθλητές από όλα τα αθλητικά σωματεία να προσυπογράψουν δήλωση καταδίκης εναντίον των «συμοροκουμμουνιστικών» ανταρτών στην Ελλάδα όπως τους είχαν χαρακτηρίσει.

Δεξιοί αθλητές και προπονητές που αρνήθηκαν να υπογράψουν την σχετική δήλωση αποβλήθηκαν από τα αθλητικά σωματεία και τους απαγορεύθηκε οποιαδήποτε πρόσβαση σε αυτά. Έγινε σοβαρή προσπάθεια σε αρκετά σωματεία προς μία συναινετική λύση αλλά οι πιέσεις από τα κόμματα, ο εμφύλιος, ο ψυχρός πόλεμος δεν άφησαν περιθώριο προς συναίνεση. Ο αποκλεισμός των αριστερών αθλητών από τη δεξιά, είχε ως αποτέλεσμα την δημιουργία καθαρά αμιγών αριστερών σωματείων κάτι που επιδίωκε διακαώς το Α.Κ.Ε.Λ.

Περί τα μέσα του 1948 ιδρύονται τα αριστερά σωματεία Νέα Σαλαμίνα, Αθλητές Αμμοχώστου, Αλκή Λάρνακας, Ορφέας και Νέος Αστέρης Λευκωσίας .

Πολύ σημαντική είναι η στάση του Α.Π.Ο.Ε.Λ, που κράτησε μια στάση ουδετερότητας ως προς τα διαδραματιζόμενα γεγονότα της εποχής καθότι αξιόλογα στελέχη και παράγοντες που ανήκαν και στις δύο παρατάξεις, ήταν πολύ δεμένοι μεταξύ τους, πίστευαν στον αθλητισμό και στο Α.Π.Ο.Ε.Λ. Ασκήθηκαν έντονες πιέσεις από την δεξιά όσο και από το Σ.Ε.Γ.Α.Σ ότι εάν δεν αποβάλει τους αριστερούς αθλητές και παράγοντες από τις τάξεις του, δεν θα του επιτρεπόταν η χρήση αθλητικών εγκαταστάσεων των δεξιών γυμνασιακών συλλόγων. Έτσι ο Α.Π.Ο.Ε.Λ ενέδωσε στις πιέσεις. Η διάσπαση επετεύχθη στις 4^{ης} Ιουλίου 1948 και ιδρύεται η Ομόνοια ένα καθαρόαιμο αριστερό αθλητικό σωματείο.

Η αριστερά προχωρεί στην δημιουργία νέας ξεχωριστής ποδοσφαιρικής ομοσπονδίας την Κ.Ε.Π.Ο.²⁰ (Κυπριακή Ερασιτεχνική Ποδοσφαιρική Ομοσπονδία). Τον Δεκέμβριο του 1948 η νέα ομοσπονδία διοργάνωσε πρωταθλήματα και κύπελλα. Οι αγώνες της Κ.Ε.Π.Ο προσέλκυαν πολύ περισσότερους φιλάθλους από αυτούς της Κ.Ο.Π. Εδώ αρχίζει να διαφαίνεται και η οικονομική διάσταση της διάσπασης.²¹ Ίσως να ήταν το μοναδικό πρωτάθλημα ποδοσφαίρου ανά το

παγκόσμιο που διεξάγεται από δύο ιδεολογικά ξεχωριστές ομοσπονδίες, που αντιπροσώπευαν τους δύο πόλους του ψυχρού πολέμου, την κυβέρνηση του βουνού, και την δημοκρατική παράταξη στην Ελλάδα. Η Διάσπαση δεν έγινε τυχαία, η ρήξη προϋπήρχε σε αρκετές περιπτώσεις. π.χ. στην Λάρνακα η αριστερά μέσα από εκλογικές αναμετρήσεις προσπάθησε να επιβληθεί στις εκεί τοπικές ομάδες Ε.Π.Α και Πεζοπορικό.

3.4 1953 ΕΝΟΠΙΟΗΣΗ

Οι κοινωνικοπολιτικές συνθήκες στην Κύπρο είχαν ωριμάσει και επέτρεπαν την ενοποίηση του Κυπριακού ποδοσφαίρου. Οι κύριοι λόγοι ήταν οι ακόλουθοι:

1^{ος}: Το 1949 τελειώνει ο εμφύλιος πόλεμος στην Ελλάδα με τους αριστερούς να συντρίβονται. Η πλάστιγγα του πολέμου είχε γείρει από τον προηγούμενο χρόνο υπέρ της δεξιάς αλλά φανατικά στελέχη του Α.Κ.Ε.Λ δεν ήθελαν να το πιστέψουν.

2^{ος}: Το 1948 ο Άγγλος κυβερνήτης της Κύπρου κλείνει επίσημα τις εργασίες της Διασκεπτικής. Οι Άγγλοι δεν ήθελαν να δώσουν πλήρη αυτοκυβέρνηση στην Κύπρο.

3^{ος}: Το 1949, το ΑΚΕΛ μέσα σε αυτή τη πίεση αντιλαμβάνεται ότι πρέπει να αλλάξει στρατηγική. Απαγορεύει την μετωπική σύγκρουση με την δεξιά. Γίνονται έντονες εσωτερικές συζητήσεις – αντιπαραθέσεις με κατάληξη την αποβολή ηγετικών στελεχών που υποστήριζαν την ιδεολογική κατεύθυνση, όπως του Πλουτή Ζέρβα και του Φίφη Ιακώβου.

4^{ος}: Η εθναρχία το 1949 εξαγγέλλει το Ενωτικό Δημοψήφισμα με την συλλογή υπογραφών.

5^{ος}: Το 1950 ο Μακάριος ΙΙΙ ανακηρύσσεται αρχιεπίσκοπος. Δεν ήταν ακραίος αλλά πολύ έξυπνος και φιλόδοξος. Δεν του αρκούσε ο αρχιεπισκοπικός θρόνος αλλά είχε βλέψεις για πιο ψηλά αξιώματα. Ήθελε να είναι ηγέτης όχι μόνο των δεξιών αλλά να φέρει προς το μέρος του και τους αριστερούς. Η δεξιά γίνεται ηγεμονική δύναμη στο νησί.

6^{ος}: Το Α.Κ.Ε.Λ ακυρώνει την εξαγγελία του για τη συλλογή υπογραφών για την ένωση και συμπορεύεται με τη δεξιά στο Ενωτικό δημοψήφισμα.

7^{ος}: Το Α.Κ.Ε.Λ ήταν ήδη οργανωμένο σε λαϊκούς-αγροτικούς συλλόγους στις πόλεις όσο και στα χωριά. Είχε επίσης ιδρύσει αμιγές αριστερά αθλητικά σωματεία.

Είχε αναπτύξει έντονη αντιιμπεριαλιστική δραστηριότητα εναντίων των Άγγλων μέσω απεργιών, λαϊκών κινητοποιήσεων και είχε εμπεδώσει στις λαϊκές μάζες ως το κόμμα εκείνο που τους στήριζε. Το Α.Κ.Ε.Λ αισθάνθηκε ότι έπρεπε να διατηρήσει αυτήν τη δύναμη-σχέση με το λαό χωρίς να περιχαρακώνεται σε αριστερές ακραίες ιδεολογικές αντιλήψεις. Το Α.Κ.Ε.Λ συνειδητοποιεί ότι η Κύπρος ανήκει στην δυτική σφαίρα επιρροής και ότι ο αγώνας πρέπει να γίνει εκ των έσω στηριζόμενη στις λαϊκές μάζες.²²

8^{ος}: Όλοι οι ξένοι προπονητές πίεζαν προς την ενοποίηση του ποδοσφαίρου. Το έβλεπαν αδιανόητο να υπάρχουν δύο ποδοσφαιρικά πρωταθλήματα.

9^{ος}: Οι αγώνες που διεξάγονταν μεταξύ των αριστερών ομάδων που ήταν οργανωμένες στην Κ.Ε.Π.Ο ουσιαστικά ήταν φιλικοί, όλες ήταν αριστερές ομάδες και έτσι δεν υπήρχαν εντάσεις αλλά ούτε και ανταγωνισμός.

10^{ος}: Η εφημερίδα «Αθλητική» από τις αρχές του 1953 και για ολόκληρους 8 μήνες αρθρογραφούσε έντονα υπέρ της ενοποίησης του Κυπριακού ποδοσφαίρου. Καθοριστικό ρόλο έπαιξε ένας από τους συντάκτες της εφημερίδας, ο Αγησίλαος Τσιαλής, ποδοσφαιριστής της ΟΜΟΝΟΙΑΣ ο οποίος αναγκάστηκε να αποχωρήσει από τον Α.Π.Ο.Ε.Λ το 1948.²³

11^{ος}: Οικονομικά ασύμφορο να έχεις δύο πρωταθλήματα:

- Λιγότεροι φίλαθλοι, περισσότερες μετακινήσεις, λιγότερη ανταγωνιστικότητα.
- Οικονομικοί παράγοντες διέβλεπαν τρομερά οικονομικά οφέλη με την ενοποίηση.

Τα σωματεία μέλη της Κ.Ε.Π.Ο ήταν υπέρ της ενοποίησης. Δύο ποδοσφαιρικές ομοσπονδίες και η διεξαγωγή δύο πρωταθλημάτων σε μια μικρή χώρα, όπως η Κύπρος, ήταν κάτι το πρωτοφανές. Δημιουργούνταν προβλήματα οικονομικά και γηπεδικά. Ο διαχωρισμός αποτελούσε τροχοπέδη στις προοπτικές για πρόοδο και ανάπτυξη του κυπριακού ποδοσφαίρου^{24,25,26}.

Η Κ.Ο.Π καταδίκασε τις δηλώσεις των προπονητών των δικών της σωματείων γιατί, σύμφωνα με αυτήν, "ήταν αντίθετες με το πνεύμα της Ομοσπονδίας"²⁷. Οι παράγοντες της Κ.Ο.Π αρχικά κράτησαν εχθρική στάση και καταδίκασαν όσους ενεργούσαν υπέρ της ενοποίησης. Το καλοκαίρι του 1953, όλοι σχεδόν οι κορυφαιοί αθλητικοί παράγοντες της εποχής τάσσονταν υπέρ της ενοποίησης του κυπριακού

ποδοσφαίρου. Τον Αύγουστο του 1953 η Νέα Σαλαμίνα, η Ομόνοια, η Αλκή και ο Ανταίος υπέβαλλαν κοινή αίτηση στην Κ.Ο.Π για εγγραφή στη δύναμη της ως σωματεία Α΄ κατηγορίας. Τον επόμενο μήνα, στις 19 Σεπτεμβρίου 1953, η Κ.Ο.Π έκανε δεκτή την αίτηση της Νέας Σαλαμίνας, της Ομόνοιας και του Ανταίου για ένταξη τους στην Κ.Ο.Π²⁸. Η ενοποίηση του ποδοσφαίρου ήταν γεγονός. Η πολεμική όμως της Κ.Ο.Π προς τα σωματεία αυτά συνεχίστηκε. Απέρριψε την αίτηση της Αλκής, του Ορφέα και του Νέου Αστέρα Μόρφου (τα δύο πρώτα εντάχθηκαν ένα χρόνο αργότερα). Οι ομάδες της Κ.Ε.Π.Ο για να επιτευχθεί η ενοποίηση, αποδέχτηκαν το γεγονός αυτό. Η ενοποίηση του κυπριακού ποδοσφαίρου έγινε δεκτή από το φίλαθλο κόσμο και το ενδιαφέρον αναθερμάνθηκε και αυξήθηκε κατακόρυφα. Τα γήπεδα ήταν ασφυκτικά γεμάτα.

Την 1^η Απριλίου αρχίζει ο απελευθερωτικός αγώνας των Ελληνοκυπρίων εναντίον των Άγγλων αποικιοκρατών. Για των σκοπό αυτό είχε συσταθεί η Ε.Ο.Κ.Α (Εθνική Οργάνωση Κυπρίων Αγωνιστών) η οποία οργανώθηκε και διευθύνετο από την Δεξιά με επικεφαλής την εκκλησία και συγκεκριμένα των αρχιεπίσκοπο Μακάριο, ο οποίος ήταν και ο πολιτικός αρχηγός. Το στρατιωτικό σκέλος το διεύθυνε ο κύπριος αντισυνταγματάρχης του Ελληνικού στρατού Γεώργιος Γρίβας με το ψευδώνυμο Διγενής. Ο Γρίβας ίδρυσε και διεύθυνε την οργάνωση Χ και συνεργάστηκε τόσο με τους Γερμανούς κατακτητές όσο και με τους Άγγλο-Αμερικάνους κατά την διάρκεια του εμφύλιου εναντίον του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ. Πρωταρχικός στόχος του αγώνα ήταν να πιάσουν τους Άγγλους να εγκαταλείψουν το νησί κυρίως με ένοπλο αγώνα (ανταρτοπόλεμο σε πόλεις και χωριά) με υπέρτατο στόχο την ένωση της νήσου μετά της μητέρας πατρίδας. Το Α.Κ.Ε.Λ σαν κόμμα αντιτίθεται στην ιδέα του ένοπλου αγώνα. Στήριζε την ιδέα της ένωσης αλλά όχι με ένοπλο αγώνα. Υποστήριζε ότι ο αντιαποικιακός αγώνας δεν είναι αγώνας για την ελευθερία αλλά είχε ως σκοπό τον έλεγχο του νησιού από την δεξιά και κατ' επέκταση την εξόντωση των αριστερών.²⁹ Τις 2-4-1955 το Α.Κ.Ε.Λ χαρακτηρίζει την ίδρυση της Ε.Ο.Κ.Α ως τρομοκρατική οργάνωση και μόνον ζημιά μπορεί να προκαλέσει στον Κυπριακό αγώνα.³⁰ Η Εθνάρχουσα Εκκλησία προεξάρχοντος του Μακαρίου, όσο και ο αρχηγός της Ε.Ο.Κ.Α όσο και η Ελλάδα, δεν ήθελαν με κανέναν τρόπο την συμμετοχή του Α.Κ.Ε.Λ στον αγώνα διότι, κατά την άποψη τους, θα έκανε ζημιά παρά καλό, σε μια περίοδο όπου ο ψυχρός πόλεμος εμαίνετο, η συμμετοχή του Α.Κ.Ε.Λ στον αγώνα ίσως να έστρεφε τη δύση εναντίων των Κυπρίων.³¹ Στις 2 και 3 Ιουλίου 1955 η εργατική συντεχνία της αριστεράς (Π.Ε.Ο)

με πλούσια δράση στις εργατικές διεκδικήσεις όλων των Κυπρίων εργαζομένων Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, συγκαλεί έκτακτη συνδιάσκεψη και καλεί όλους τους εργαζομένους μέλη της Π.Ε.Ο να μείνουν μακριά από τις τρομοκρατικές ενέργειες που σημειώνονται από την Ε.Ο.Κ.Α, που έχουν ως στόχο να βλάψουν το εργατικό κίνημα. Σημειώνει επίσης ότι πάση θυσία πρέπει να προστατευθεί η ενότητα όλων των εργαζομένων, Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων.³² Ο Εζεκίας Παπαϊωάννου Γ. Γραμματέας του Α.Κ.Ε.Λ κατηγορεί ευθέως τον Μακάριο ως "Διασπαστή", αφού στον αγώνα με τη την μορφή που διεξάγεται μόνο η δεξιά συμμετέχει.³³

Παρά της εκκλήσεις της ηγεσίας του Α.Κ.Ε.Λ και της Π.Ε.Ο η πλειοψηφία των απλών Ελληνοκυπρίων Αριστερών τάσσεται υπέρ του ένοπλου απελευθερωτικού αγώνα και συμμετέχει ενεργά σε αυτόν μαζί με την Ε.Ο.Κ.Α. Κάποιοι διανοούμενοι μέλη του Α.Κ.Ε.Λ που διαφωνούν αποχωρούν από το κόμμα και συμμετέχουν ενεργά στον αγώνα. Παρά τις διαφορετικές ιδεολογικές αντιλήψεις οι Ελληνοκύπριοι αριστεροί και δεξιοί έχουν βαθιά μέσα τους ριζωμένες τις διαχρονικές αξίες του ελληνικού πολιτισμού και αγκαλιάζουν τον αγώνα. Η επιλογή της μετωπικής σύγκρουσης από το Α.Κ.Ε.Λ ήταν εκτός συζήτησης. Το Α.Κ.Ε.Λ αρκέστηκε στην εξ αποστάσεως παρακολούθηση των γεγονότων. Μέσω των λαϊκών σωματείων, οργανώσεων και κυρίως μέσω εργατικών διεκδικήσεων και αθλητικών δραστηριοτήτων προεξάρχουσας εκείνης του ποδοσφαίρου προσπάθησε να παγιώσει την αριστερή ιδεολογική ταυτότητα. Το ίδιο και η δεξιά δεν επιθυμούσε μετωπική σύγκρουση με την αριστερά για τους εξής λόγους :

- Όσον το δυνατό καθολική συμμετοχή όλων των Ελληνοκυπρίων στον ένοπλο αγώνα εναντίων των Άγγλων.
- Όσον το δυνατό καθολική συμμετοχή όλων των Ελληνοκυπρίων σε απεργιακές κινητοποιήσεις για διεκδίκηση των εργασιακών τους δικαιωμάτων.
- Για οικονομικούς λόγους στον αθλητικό τομέα, η μη συμμετοχή των αριστερών σωματείων στις διάφορες αθλητικές δραστηριότητες και ιδιαίτερα το ποδόσφαιρο θα ήταν οικονομικά ασύμφορο, μιας και η αριστερά έλκυε περισσότερους φιλάθλους κυρίως νεαρής ηλικίας. Από το 1953 όλα τα αθλητικά σωματεία αριστερά και δεξιά και κυρίως τα ποδοσφαιρικά ήτο αμιγώς στελεχωμένα από αριστερούς και δεξιούς αθλητές αντίστοιχα.

3.5 3^η Διάσπαση

Η Ε.Ο.Κ.Α και κατ' επέκταση η δεξιά δεν ήθελαν με κανένα τρόπο την ανάμειξη των τουρκοκυπρίων στον αγώνα. Κατά τη διάρκεια των 2 τελευταίων δεκαετιών και με την βοήθεια των Άγγλων (διαίρει και βασίλευε) άρχισαν να καλλιεργούν και παγιώνουν την δική τους ξεχωριστή συλλογική ταυτότητα που δεν ήταν άλλη από εκείνην της Εθνικιστικής Τουρκικής ταύτισης. Τα δικά τους ποδοσφαιρικά σωματεία ήταν στελεχωμένα αποκλειστικά από Τουρκοκύπριους και μέσω αυτών καλλιεργούσαν τα τουρκικά ιδεώδη προεξάρχουσας εκείνον της διχοτόμησης της Κύπρου και τη ένωση μέρους του νησιού με την Τουρκία. Από την αρχή η Ε.Ο.Κ.Α έθεσε ξεκάθαρα στους Τουρκοκύπριους ότι ο αγώνας ήταν αποκλειστικά εναντίον των Άγγλων και ότι θα γίνουν σεβαστά τα μειονοτικά τους δικαιώματα μετά την Ένωση.

Το 80% των κατοίκων της Κύπρου ήταν Ελληνοκύπριοι με 3.000 χρόνια Ελληνικής ιστορίας και είχαν το κάθε δικαίωμα να ενωθούν με την Ελλάδα.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες τον Οκτώβριο του 1955 η Κ.Ο.Π αποφάσισε τη προσωρινή αναστολή των τουρκοκυπριακών ομάδων από τα πρωταθλήματα ώστε να αποτραπεί ο κίνδυνος επεισοδίων στις ήδη τεταμένες σχέσεις μεταξύ Τουρκοκυπρίων και Ελληνοκυπρίων. Η δεξιά δεν ήθελε με κανένα τρόπο τους Άγγλους να εκμεταλλευθούν τους Τουρκοκύπριους και κατ' επέκταση την ανάμειξη της Τουρκίας στα εσωτερικά τεκταινόμενα της νήσου, πράγμα που δεν απεφεύχθη. Αν και η απόφαση της Κ.Ο.Π ήταν προσωρινή, οι Τουρκοκύπριοι προχώρησαν στη σύσταση δικής τους ποδοσφαιρικής ομοσπονδίας και τη διοργάνωση πρωταθλημάτων με τη συμμετοχή τουρκοκυπριακών ομάδων από όλη την Κύπρο.³⁴

Οι ελληνοκυπριακές και οι τουρκοκυπριακές ομάδες δεν αγωνίστηκαν μαζί για 50 χρόνια. Τελευταία φορά που είχαν βρεθεί αντιμέτωπες ομάδες από τις δύο κοινότητες, ήταν στο πρωτάθλημα της περιόδου 1954-55, όπου αναμετρήθηκαν ο Πεζοπορικός με την Τσετίν Καγιά με τον Πεζοπορικό να επικρατεί με 4-1. Στις 26 Μαρτίου 2005, η Νέα Σαλαμίνα, έδωσε φιλικό ποδοσφαιρικό αγώνα με την τουρκοκυπριακή Γενί Τζαμί, στο γήπεδο Αμμόχωστος, επικρατώντας με 6-0. Ήταν ο πρώτος αγώνας μεταξύ ελληνοκυπριακής και τουρκοκυπριακής ομάδας μετά από 50 χρόνια. Την αναμέτρηση παρακολούθησαν 2.500 φίλαθλοι και από τις δύο μεριές που κάθισαν μαζί στις κερκίδες στέλνοντας μήνυμα ειρήνης. Στην αναμέτρηση παρευρέθηκαν εκπρόσωποι της πολιτικής ηγεσίας και από τις δύο κοινότητες, των

δημοτικών και αθλητικών αρχών και της Εκκλησίας.³⁵ Οι ποδοσφαιρικές αναμετρήσεις μεταξύ των Ελληνοκυπριακών ομάδων κατά την περίοδο του απελευθερωτικού αγώνα δεν ήταν ομαλές καθώς σε αρκετές περιπτώσεις, οι Άγγλοι ακυρώνουν ποδοσφαιρικές αναμετρήσεις προφασιζόμενοι λόγους ασφαλείας. Ο πραγματικός λόγος όμως ήταν να μην αφήσουν τις ιδέες του αγώνα να περάσουν στον λαό μέσω του ποδοσφαίρου και γενικά του αθλητισμού.

3.6 Μετά την ανεξαρτησία

Το 1960 βρίσκει την δεξιά διασπασμένη καθώς οι συμφωνίες Ζυρίχης-Λονδίνου που υπογράφηκαν τον ίδιο χρόνο δεν έφεραν το ποθητό αποτέλεσμα που ήταν η ένωση. Η συνθήκη προέβλεπε την δημιουργία ανεξάρτητου κράτους την Κυπριακή Δημοκρατία με Ελληνοκύπριο πρόεδρο και Τουρκοκύπριο αντιπρόεδρο, με δικαίωμα βέτο σε κρίσιμα ζητήματα της διακυβέρνησης. Το σύνταγμα που διέπει το νέο κράτος ήταν πολύπλοκο και δυσλειτουργικό και έδιδε πάρα πολλά δικαιώματα στους Τουρκοκύπριους όπως και το δικαίωμα μονομερούς επέμβασης της Τουρκίας στο νησί.³⁶ Οι πολύπλοκες δομές και τα έντονα του διαχωριστικά στοιχεία (στόχος των μεγάλων δυνάμεων) καθιστούσαν πολύ δύσκολη την καθημερινή λειτουργία του κράτους.

Το Α.Κ.Ε.Λ και επιφανή στελέχη της δεξιάς δεν επιθυμούσαν την υπογραφή των συμφωνιών όμως ήταν αδήριτη ανάγκη διότι Άγγλοι είχαν εμπλέξει την Τουρκία στο παιχνίδι και απειλούσαν με διχοτόμηση. Ο σκοπός του αγώνα της Ε.Ο.Κ.Α δεν επετεύχθη και πολλοί αγωνιστές της Ε.Ο.Κ.Α έδειξαν την απαρέσκεια τους για το γεγονός αλλά και προς τον ίδιο τον Μακάριο. Ο Μακάριος ως νέος πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας ποτέ δεν συμβιβάστηκε με την ιδέα του ανεξάρτητου κράτους και τον διαμοιρασμό της εξουσίας με το 18% των Τουρκοκύπριων. Ο ίδιος ποτέ δεν ξέχασε την ένωση.

Ο Γεώργιος Γρίβας νιώθει πικραμένος διότι δεν ενημερώθηκε εκ των προτέρων για τις συμφωνίες Ζυρίχης – Λονδίνου. Ο Γεώργιος Γρίβας με τη υπογραφή των συμφωνιών αποχωρεί από την Κύπρο και επιστρέφει στην Ελλάδα όπου ο λαός και πολιτεία τον υποδέχονται ως “Άξιον τέκνον της πατρίδας”.

Το κράτος δομημένο στα πρότυπα του Αγγλικού συστήματος. (Δημόσια Υπηρεσία, Ημικρατικοί οργανισμοί, Αρχή ηλεκτρισμού, Αρχή Τηλεπικοινωνιών, Δημαρχεία,

κλπ) άρχισε να αναπτύσσεται ραγδαία σε όλους τους τομείς. Η γεωργία άρχισε να αναπτύσσεται ραγδαία και το Κυπριακά αγροτικά προϊόντα ρέουν άφθονα στην Αγγλική αγορά. Άγγλοι τουρίστες κατακλύζουν το νησί.

Το υπουργικό συμβούλιο όσον αφορά τους Ελληνοκύπριους αποτελείτο μόνο από δεξιούς, εφόσον το Α.Κ.Ε.Λ κατά την δεξιά δεν συμμετείχε στον αγώνα. Άτομα με αριστερή ιδεολογία ήταν πολύ δύσκολο να προληφθούν στον ευρύτερο Δημόσιο Τομέα. Το Α.Κ.Ε.Λ ήταν ένα πολύ οργανωμένο κόμμα που αντιπροσώπευε την αριστερά, εργάτες, αγρότες και στελεχωνόταν από διανοούμενους, γιατρούς, δικηγόρους, δασκάλους και γενικά ανθρώπους του πνεύματος. Η δεξιά ελέγχεται από το Μακάριο και ήταν οργανωμένη στο Π.Α.Μ.Ε το οποίο δεν ήταν καν κόμμα. Στις πρώτες βουλευτικές εκλογές ο Μακάριος έχοντας επίγνωση της επιρροής του Α.Κ.Ε.Λ στις λαϊκές μάζες δίδει 5 έδρες στην νέα βουλή στο Α.Κ.Ε.Λ. Η μη πρόσληψη αριστερών στον δημόσιο τομέα συσπειρώνει περισσότερο τους αριστερούς και κατ' επέκταση του ψηφοφόρους του Α.Κ.Ε.Λ. Έτσι το Α.Κ.Ε.Λ αρχίζει να δημιουργεί τις δίκες του εταιρείες (Λαϊκό Καφεκοπτείο, Δέλτα, Κ.Ε.Ο) και εργοδοτεί μόνο αριστερούς. Στις πόλεις η Π.Ε.Ο οργανώνει τους εργάτες ενώ στην ύπαιθρο ενδυναμώνεται ο ρόλος των λαϊκών και αγροτικών οργανώσεων. Τα αθλητικά σωματεία προεξεχουσών εκείνων του ποδοσφαίρου, διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην σφυρηλάτηση των ιδεολογικών ταυτίσεων. Τα δεξιά σωματεία ενισχύονται από την δεξιά - εκκλησία και τα αριστερά σωματεία από το Α.Κ.Ε.Λ μέσω των δικών του εταιρειών. Ο Μακάριος δεν έχει και τόση επιρροή στα Δεξιά σωματεία τα οποία ελέγχονται κυρίως από φανατικούς ενωτικούς. Η δεξιά κερκίδα στους εκάστοτε ποδοσφαιρικούς αγώνες κατακλύζεται από ένα ασπρογάλαζο κύμα που το αποτελούν ελληνικά σύμβολα, πανό με συνθήματα υπέρ της ένωσης. Τα σύμβολα των ομάδων μετά βίας διακρίνονται. Πολλά είναι τα πανό συνθήματα υπέρ της ένωσης και εναντίον του Μακαρίου και του κομμουνισμού. Στην αριστερή κερκίδα κυριαρχεί το πράσινο και το κόκκινο χρώμα, σύμβολο των αριστερών ιδεωδών (όχι σφυροδρέπανο). Οι αριστεροί φίλαθλοι της τότε εποχής αποκαλούνται από τους δεξιούς ως "Ρώσοι"³⁷ λόγω της ταύτισης τους με την αριστερή ιδεολογία. Από το 1967 με τον θάνατο του Che Guevara άρχισε να εμφανίζεται σε πανό η φωτογραφία του ως σύμβολο των καταπιεσμένων λαών από τους φασίστες – ιμπεριαλιστές. Οι Τουρκοκυπριακές ομάδες παρά τα πολλά δικαιώματα που απεκόμισε η κοινότητα τους στην νεοσύστατη Κυπριακή Δημοκρατία, δεν εντάχθηκαν στην ΚΟΠ και συνέχισαν να αγωνίζονται στο δικό

τους ξεχωριστό τουρκοκυπριακό πρωτάθλημα. Χρησιμοποίησαν το ποδόσφαιρο για να ενδυναμώσουν την δική τους ξεχωριστή ταυτότητα με απώτερο σκοπό τη διχοτόμηση. Το 1963 γίνεται η τουρκοανταρσία, οι τουρκοκύπριοι αποχωρούν από την κυβέρνηση και δημιουργούν τους δικούς τους θύλακες έχοντας σχεδόν μηδενική επαφή με τους ελληνοκύπριους (ένα βήμα προ της διχοτόμηση). Το 1967 το δημοκρατικό πολίτευμα στην Ελλάδα αντικαθίσταται με αυτήν της δικτατορίας των συνταγματαρχών.

Το Α.Κ.Ε.Λ μέχρι και τον Ιούνιο 1967 υποστηρίζει την ένωση με την Ελλάδα. Συγκεκριμένα τις 25/6/67 στο περιοδικό “Σύγχρονη Άποψη” ο Εζεκίας Παπαϊωάννου (26/6/1967) δηλώνει : «Το Α.Κ.Ε.Λ υποστηρίζει την γνήσια ένωση άνευ εδαφικών ή άλλων ανταλλαγμάτων»³⁸

Η χούντα προχωρεί σε διαδικασίες απομάκρυνσης του Μακαρίου κυρίως μέσω δολοφονικών ενεργειών εναντίον του, καθότι ο Μακάριος δεν υποδέχεται σχέδια-λύσεις του Κυπριακού προβλήματος που προωθεί η χούντα. Το 1970 ο Γρίβας υπό την κάλυψη της χούντας κατεβαίνει παράνομα στην Κύπρο και ιδρύει την ΕΟΚΑ Β΄ με σκοπό δήθεν την ένωση. Η δεξιά διασπάται σε Ενωτικούς – Γριβικούς και Μακαριακούς. Η Ε.Ο.Κ.Α Β΄ προσπαθεί να αποσταθεροποιήσει το εσωτερικό μέτωπο με τοποθετήσεις βόμβων σε αστυνομικούς σταθμούς και κυβερνητικά κτίρια, προχωρεί σε δολοφονίες αγνών δεξιών και αριστερών και οργανώνει μαθητικές διαδηλώσεις υπέρ της ένωσης και εναντίον του Μακαρίου. Το Α.Κ.Ε.Λ έρχεται πιο κοντά στις θέσεις του Μακαρίου και παίρνει σαφές αποστάσεις από την χούντα.

Στις κερκίδες των δεξιών ομάδων η παρουσία της ελληνικής σημαίας, σύμβολα του ελληνισμού, πανό με συνθήματα υπέρ της ένωσης, συνθήματα εναντίον του κουμμουνισμού, συνθήματα εναντίον του Μακαρίου και φωτογραφίες του Γρίβα γίνονται ολοένα και πιο έντονα. Στις κερκίδες των αριστερών ομάδων η Ελληνική σημαία σχεδόν εξαφανίζεται. Επικρατούν οι κοκκινοπράσινες και γίνονται πιο έντονα τα συνθήματα υπέρ της δημοκρατίας και εναντίον του φασισμού. Το σφυροδρέπανο απουσιάζει από την κερκίδα και τούτο διότι η αριστερά δεν ήθελε να προκαλέσει τους φανατικούς δεξιούς και την χούντα. Εξάλλου η δεξιά με τις πράξεις της συσπειρώνει όλο και περισσότερο την αριστερά.

Το Α.Κ.Ε.Λ ταυτίζεται πλήρως με τον Μακάριο όμως ο αριθμός των αριστερών βουλευτών παραμένει ο ίδιος και το ίδιο χαμηλός παραμένει ο αριθμός των αριστερών υπαλλήλων στον ευρύτερο δημόσιο τομέα.

Τα εθνικόφρονα σωματεία ελέγχονται πλήρως από τους ενωτικούς - Γριβικούς. Η ιδέα της Ένωσης είχε τόσο βαθειά ριζώσει στους οπαδούς, φιλάθλους, παράγοντες που ήταν πάρα πολύ δύσκολο να την αλλάξεις, είχε γίνει εμμονή ιδέα σε σημείο φανατισμού. Στις κερκίδες των δεξιών ομάδων, ιδίως όταν αντιμετώπιζαν αριστερές ομάδες τα συνθήματα υπέρ της χούντας – ενώσεως, εναντίον του Μακαρίου και υπέρ του Γρίβα ήταν πάρα πολύ εμφανή και έντονα. Ουσιαστικά κατά την περίοδο 1970-1974 η δεξιά χρησιμοποίησε το ποδόσφαιρο ως μέσο για τη εμπέδωση και μετάδοση των φανατικών ιδεών των Γριβικών – Ενωτικών χουντικών στοιχείων.

Τον Δεκέμβριο του 1973 ο Γρίβας πεθαίνει στο κρησφύγετο του από φυσικά αίτια. Η Ε.Ο.Κ.Α Β σχεδόν αποδιοργανώνεται αλλά οι φανατικοί Γριβικοί ενωτικοί συνεχίζουν να προωθούν στα τυφλά τις καταστροφικές τους ιδεολογικές αντιλήψεις. Τα Εθνικόφρονα σωματεία σπρώχνουν ολοένα και περισσότερο προς ολομέτωπη αντιπαράθεση κατηγορώντας τον Μακάριο ανοικτά ως προδότη και ότι πρέπει να παραιτηθεί. Οι Μαθητικές διαδηλώσεις γίνονται όλο και πιο συχνές όπου Μακαριακοί και Γριβικοί μαθητές έρχονται σε απευθείας σύγκρουση.

Στις ποδοσφαιρικές συναντήσεις η προσοχή επικεντρώνεται στις κερκίδες όπου προβάλλεται η εθνικιστική ή αριστερή προπαγάνδα και σε 2^η μοίρα ερχόταν το ποδόσφαιρο σαν αθλητικό γεγονός.

Στις 15 Ιουλίου του 1974 ο Μακάριος ανατρέπεται δια πραξικοπήματος το οποίο διενεργήθηκε από τη χούντα των Αθηνών με την βοήθεια των εδώ εγκάθετων της, την Ε.Ο.Κ.Α Β'. Ο Μακάριος αναγκάζεται να εγκαταλείψει την Κύπρο για να σωθεί. Την εξουσία αναλαμβάνει ο στρατός με την Ε.Ο.Κ.Α Β'. Η χούντα διορίζει τον Νίκο Σαμπών ως νέο πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Στις 20 Ιουλίου η Τουρκία κάνει χρήση του επεμβατικού δικαιώματος που της παρείχαν οι συμφωνίες Ζυρίχης – Λονδίνου και εισβάλλει στο νησί με την δικαιολογία της αποκατάστασης της νομιμότητας³⁹ (Αφού η Ελλάδα ως εγγυήτρια χώρα έχει ήδη επέμβει δια του πραξικοπήματος) και καταλαμβάνει το 37% του εδάφους. Σχεδόν όλος ο Ελληνοκυπριακός πληθυσμός (270,000) εκτοπίζεται στο νότιο μέρος του νησιού.

Με τη πτώση της χούντας προσωρινός πρόεδρος της βουλής αναλαμβάνει ο Γλαύκος Κληρίδης, πρόεδρος της βουλής και αρχηγός του Ενιαίου Κόμματος το οποίο ιδρύθηκε με τις ευλογίες του Μακαρίου. Το Σεπτέμβριο του 1974 μετά το τέλος των εχθροπραξιών βρίσκει την δεξιά διασπασμένη σε δημοκρατικούς-

Μακαριακούς και σε πραξικοπηματίες αυτούς που υποστήριζαν η συμμετείχαν στην Ε.Ο.Κ.Α Β΄ και στο πραξικόπημα. Παρά το τραγικό γεγονός της Διχοτόμησης της Κύπρου, για το Α.Κ.Ε.Λ είναι μια χρυσή ευκαιρία να θέση τον εαυτό του ως το κόμμα που αντιστάθηκε στο πραξικόπημα και γενικά εναντίον του φασισμού των Η.Π.Α και της C.I.A . ⁴⁰

Με την λήξη των εχθροπραξιών και παρά την προσφυγοποίηση αρκετών σωματείων όπως εκείνο της Ανόρθωσης, Νέας Σαλαμίνας, Διγενή Μόρφου και άλλων ομάδων της Β΄ κατηγορίας το πρωτάθλημα διεξάγεται κανονικά.

Η Ένωση με την Ελλάδα είναι ένα όνειρο που ανήκει στο παρελθόν. Η μισή Κύπρος καταπατείται από τους Τούρκους.

Ο Μακάριος και γενικά όλοι οι οποίοι ασχολούνται πραγματικά με την πολιτική καταλαβαίνουν ότι το όνειρο της ένωσης δεν είναι πια εφικτό. Η διαπίστωση αυτή δεν είναι καθόλου εύκολο να μεταδοθεί απευθείας στον λαό. Οι φανατικοί εθνικόφρονες και ιδίως αυτοί που είχαν άμεση σχέση με την Ε.Ο.Κ.Α Β΄ και το πραξικόπημα δεν θέλουν να πιστέψουν στα λάθη που έχουν διαπράξει και συνεχίζουν να προωθούν με πείσμα την ιδέα της ένωσης. Ακόμα και σήμερα οι τοίχοι των εθνικόφρων σωματείων είναι κατάμεστοι από κάδρα, φωτογραφίες αγωνιστών του 21, της Ε.Ο.Κ.Α, και γενικά από Ελληνικά σύμβολα. Περίπου την ίδια εικόνα θα αντικρίσει κανείς στις κερκίδες των εθνικοφρόνων ποδοσφαιρικών ομάδων κατά την διεξαγωγή των ποδοσφαιρικών αναμετρήσεων. Κατάμεστες από τα Ελληνικά σύμβολα, το σύνθημα όπως "έξω οι Τούρκοι από την Κύπρο" αρχίζει να υπερισχύει αυτού της Ένωσης όπως και οι φωτογραφίες του Γρίβα αρχίζουν να αραιώνουν. Τα συνθήματα εναντίον του Α.Κ.Ε.Λ και γενικά εναντίον των αριστερών και του κουμμουνισμού εντείνονται μιας και ο ψυχρός πόλεμος συνεχίζει να μαίνεται.

Ο Μακάριος ήθελε να αποδυναμώσει τον Κληρίδη διότι ηγετικά στελέχη και μέλη του Ενιαίου Κόμματος του οποίου ηγείτο, έλαβαν ενεργό δράση στο πραξικόπημα. Το 1976 ο Κληρίδης ιδρύει το ΔΗ.ΣΥ (Δημοκρατικό Συναγερμό). Στις βουλευτικές εκλογές του 1976 ένα χρόνο πριν το θάνατο του Μακαρίου, η βουλή με προτροπή του Μακαρίου και σε συνεννόηση και με τα υπόλοιπα κόμματα (Α.Κ.Ε.Λ, Δ.Ε.Κ, Ε.Δ.Ε.Κ) στερούν το δικαίωμα στον ΔΗ.ΣΥ να εισέλθει στη κοινοβουλευτική ζωή του τόπου. Αυτό που περνά στο λαό είναι ότι ο ΔΗ.ΣΥ αντιπροσωπεύει τους πραξικοπηματίες και την άκρα δεξιά και όχι την δημοκρατική δεξιά. Το γεγονός τούτο είχε άμεσο αντίκτυπο στις αθλητικές διοργανώσεις κυρίως στις

ποδοσφαιρικές συναντήσεις κυρίως μεταξύ αριστερών και δεξιών σωματείων. Η κερκίδα ήταν ο ακαταλληλότερος χώρος για τα εθνικόφρονα σωματεία, τα οποία ελέγχονται πλήρως από φανατικούς δεξιούς ενωτικούς για να στείλουν τα μηνύματα τους και κυρίως να δείξουν της αντίδραση τους για τον αποκλεισμό τους από την βουλή. Βασικός στόχος του ΔΗ.ΣΥ ήταν να ενώσει την δεξιά αποκλείοντας τους ακροδεξιούς από το κόμμα. Ο Κληρίδης και γενικά η ηγεσία του ΔΗ.ΣΥ γνώριζαν πολύ καλά ότι ο σκοπός της ένωσης ήταν ανέφικτος. Ο Κληρίδης υποστήριζε με σθένος ότι η μόνη δυνατή λύση υπό τις περιστάσεις ήταν η ομοσπονδία. Αυτό όμως δεν μπορούσε να μεταδοθεί ευθέως στους οπαδούς της δεξιάς. Έχει ανάγκη όλους τους ψήφους της δεξιάς. Αποκηρύσσει το πραξικόπημα, αλλά παρευρίσκεται στα μνημόσυνα του Διγενή και σε αθλητικές εκδηλώσεις εθνικοφρόνων σωματείων κυρίως για υφαρπαγή ψήφων.

Το Α.Κ.Ε.Λ εντέχνως μέσω των Λαϊκών σωματείων και οργανώσεων συσπειρώνει ολοένα και περισσότερο τους αριστερούς γύρω από το σύνθημα "φασίστες - πραξικοπηματίες". Το Α.Κ.Ε.Λ και γενικά η αριστερά θεωρεί τον εαυτόν του ως το δημοκρατικό κόμμα που αντιστάθηκε στον φασισμό. Το πιο πάνω σύνθημα μεταφέρεται στην αριστερή κερκίδα. Δύο κερκίδες, αριστερά και δεξιά είναι σε πλήρη αντίθεση. Η αριστερά προβάλλει με πάθος συνθήματα εναντίον τους δεξιούς τους οποίους θεωρεί πραξικοπηματίες και φασίστες, ενώ η δεξιά υπέρ της ένωσης, εναντίον των Τούρκων και αριστερών.

Το 1977 ο Μακάριος πεθαίνει και τη προεδρία αναλαμβάνει ο Σπύρος Κυπριανού πρώην υπουργός εξωτερικών του Μακαρίου. Δεν έγιναν εκλογές αλλά υπήρχε προσυνεννόηση μεταξύ όλων των κομμάτων πλην του ΔΗ.ΣΥ.

Το Α.Κ.Ε.Λ γίνεται η μεγαλύτερη εν ενεργεία πολιτική δύναμη στο νησί. Άριστο διοικητικό οργανωμένο, πολύ πειθαρχημένο και οικονομικά ανεξάρτητο με μεγάλη λαϊκή απήχηση αρχίζει δειλά - δειλά να εκδηλώνει τις ρεαλιστικές του θέσεις ως προς την λύση του Κυπριακού "Επανένωση" του νησιού όπου τουρκοκύπριοι και Ελληνοκύπριοι μπορούν να ζήσουν μαζί αδελφικά.

Ο Σπύρος Κυπριανού συνεχίζει με πάθος την πορεία Μακαρίου, μακροχρόνιος αγώνας για μια χώρα αδέσμευτη, ανεξάρτητη αποστρατικοποιημένη. Ιδρύει το ΔΗ.ΚΟ (Δημοκρατικό Κόμμα), συνέχεια του ΔΗ.ΠΑ που είχε ιδρυθεί με της ευλογίες του Μακαρίου. Συγκεντρώνει γύρω του Μακαριακούς, και Δημοκρατικούς δεξιούς. Το ΔΗ.ΚΟ δεν έχει σχεδόν καθόλου επιρροή στα δεξιά σωματεία τα οποία ελέγχονται πλήρως από ενωτικούς. Ο μόνος τρόπος για να αντλήσει ψήφους είναι

το μέσω του ρουσφετιού δηλ. τάσσοντας θέσεις και αξιώματα στον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Το ΔΗ.ΚΟ αντιλαμβάνεται ότι δεν μπορεί να διοικήσει χωρίς την στήριξη του Α.Κ.Ε.Λ. Το Α.Κ.Ε.Λ από το 1980 μέχρι το 2008 συμμετέχει σε όλες τις κυβερνήσεις μαζί με τις κεντρικές δημοκρατικές δυνάμεις (ΔΗ.ΚΟ- Ε.Δ.Ε.Κ), εκτός από την περίοδο (1993-2003) που ήταν στην εξουσία ο ΔΗ.ΣΥ. Παρατηρείται μαζική εισροή αριστερών στον ευρύτερο δημόσιο τομέα και δημιουργούνται αριστερές συντεχνίες. Σε νευρολογικούς τομείς προωθούνται αριστεροί. Το Α.Κ.Ε.Λ υποστηρίζει την ενοποίηση του νησιού. Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι μπορούν να ζήσουν μαζί σε μια κοινή πατρίδα μακριά από εθνικά και θρησκευτικά πάθη (όχι ένωση). Αυτά τα μηνύματα έπρεπε να περάσουν στο αριστερό κοινό και γενικά στο ευρύτερο κοινό και μέσω των συλλόγων, αθλητικών και ποδοσφαιρικών. Η ποδοσφαιρική κερκίδα γίνεται ο κατ' εξοχήν χώρος από όπου μεταδίδονται τα κομματικά μηνύματα προς το λαό. Το Α.Κ.Ε.Λ ελέγχει και συντηρεί πλήρως τα αριστερά ποδοσφαιρικά σωματεία. Το μήνυμα του Α.Κ.Ε.Λ ότι στην Κύπρο υπάρχει μόνον ένας λαός, ο Κυπριακός, (αριστερή ιδεολογία) πρέπει να περάσει δυνατά σε όλον τον Κυπριακό λαό.

Ο ΔΗ.ΣΥ ελέγχει σχεδόν όλα τα δεξιά αθλητικά σωματεία. Πλούσιοι δεξιοί βιομήχανοι στηρίζουν οικονομικά τα ποδοσφαιρικά σωματεία. Η Δεξιά κερκίδα αντιδρά έντονα στο μήνυμα των αριστερών περί ενός Λαού. Η αντιπαράθεση είναι έντονη. Το στίγμα του φασίστα, πραξικοπηματία, προδότη κάνει τον δεξιό φίλαθλο να αντιδρά έντονα. Η ιδέα της επανένωσης και το μοίρασμα της εξουσίας με τους Τουρκοκύπριους οδηγεί σε περισσότερη όξυνση τις ήδη τεταμένες σχέσεις μεταξύ δεξιάς και της αριστεράς. Στην κερκίδα διακρίνεται το έντονο Ελληνικό χρώμα, και η έντονη παρουσία των συνθημάτων εναντίων των Τούρκων, εποίκων, και κάθε μορφής ομοσπονδιακής λύσης και ότι η Κύπρος είναι Ελληνική. Η ηγεσία του ΔΗ.ΣΥ γνωρίζει ότι αυτά είναι ανέφικτα αλλά χρησιμοποιεί την κερκίδα για να συσπειρώσει τους Δεξιούς ψηφοφόρους και να δημιουργήσει εστία αντιπαλότητας με την αριστερά. Στο δημοψήφισμα του 2004 για το σχέδιο Ανάν ο τότε πρόεδρος της δημοκρατίας Γλαύκος Κληρίδης και ο τότε πρόεδρος του ΔΗ.ΣΥ και νυν πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Αναστασιάδης, τάσσονται ανεπιφύλακτα υπέρ του σχεδίου Ανάν το οποίο προέβλεπε συνομοσπονδιακή λύση.

Στις 28/3/11 η ΠΑΝ.ΣΥ.ΦΙ Α.Π.Ο.Ε.Λ σε ανακοίνωση τους θέτουν επιτακτικά βέτο στην παρουσία και ομιλία του Νίκου Αναστασιάδη στο οίκημα του Α.Π.Ο.Ε.Λ, για την πανηγυρική εκδήλωση για την επέτειο της 1^{ης} Απριλίου.⁴¹

4. ΣΥΖΗΤΗΣΗ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σκοπός της παρούσης ανασκόπησης ήταν να αναλύσει την συμμετοχή των πολιτικών κομμάτων στο Κυπριακό ποδόσφαιρο με απώτερο στόχο την εξαφάνιση αυτού του φαινομένου.

Για τον σκοπό αυτόν συγκεντρώθηκαν δεδομένα από βιβλιογραφική ανασκόπηση ιστορικών, κοινωνικών και πολιτικών άρθρων μέσα από το διαδίκτυο, αλλά και επιστημονικά άρθρα.

Από ότι φάνηκε από την ανάλυση των δεδομένων, τα αθλητικά σωματεία της Κύπρου έχουν πολιτικές ρίζες, και ακόμα και σήμερα είναι ταυτισμένα με πολιτικά κόμματα κυρίως με προοδευτικές και συντηρητικές αντιλήψεις. Το Κυπριακό ποδόσφαιρο δημιουργήθηκε και εξελίχθηκε με βάση τις πολιτικοκοινωνικές συγκυρίες που έλαβαν μέρος σε κρίσιμες στιγμές της κυπριακής ιστορίας. Το 1940 το κυπριακό ποδόσφαιρο διασπάστηκε λόγω του ψυχρού πολέμου ο οποίος συμπαράσυρε αναπόφευκτα και την Ελλάδα και κατόπιν και την Κύπρο. Το 1953 γίνεται ενοποίηση του κυπριακού ποδοσφαίρου. Η μεν αριστερά - Α.Κ.Ε.Λ ήθελε να βγει από την πολιτική απομόνωση ιδίως μετά την λήξη του εμφύλιου στην Ελλάδα όπως επίσης και από την ποδοσφαιρική απομόνωση. Η δε δεξιά, έχοντας την πολιτική ηγεμονία “έγινε μέσα στην ηγεμονία πάντα της δεξιάς” και επίσης αντιλαμβανόμενη τα οικονομικά οφέλη αποδέχεται την ενοποίηση του ποδοσφαίρου. Η δεξιά και η αριστερά παγίωσαν την πολιτική τους ταυτότητα και προσπαθούν μέσω της ποδοσφαιρικής αναμέτρησης την προσέλκυση κομματικού ακρωτηρίου. Η πολιτικοποίηση του Κυπριακού ποδοσφαίρου αναπαράγεται πολύ έντονα τα τελευταία χρόνια λόγω της διατήρησης της συλλογικής ταυτότητας των κομμάτων.

Η Κύπρος είναι πλήρως μέλος της Ε.Ε. εδώ και 13 χρόνια, αλλά παραμένει σε μεγάλο βαθμό μη επαρκώς ανεπτυγμένη σε πολλούς τομείς ιδίως στον τομέα της Παιδείας και Πολιτισμού. Με την οικονομική κρίση, αρχές του 2013, πολίτες με μορφωτικό επίπεδο (κριτική σκέψη), αλλά και απλοί πολίτες άρχισαν να ασκούν έντονη κριτική στα δυο μεγάλα κόμματα ΔΗ.ΣΥ και Α.Κ.Ε.Λ και άρχισαν να αποστασιοποιούνται από αυτά και να υποστηρίζουν μικρότερα κόμματα κυρίως από τον χώρο του κέντρου, κυρίως λόγω της κατάστασης της οικονομίας και του υψηλού επιπέδου διαφθοράς που εν πολλής οφείλεται στα δυο μεγάλα κόμματα των ακρών ⁴². Αυτό το φαινόμενο επεκτείνεται και στον αθλητισμό και ιδίως στο

ποδόσφαιρο όπου οργανωμένοι φίλαθλοι εναντιώνονται στις κομματικές παρεμβολές κατά των ομάδων τους.

Η επιλογή της ομάδας είναι οικογενειακό θέμα στη Κύπρο, είναι σαν παράδοση που μεταφέρεται από πατέρα σε γονιό και αν πάμε κάποιες δεκαετίες πίσω όπου ο παππούς ανήκε σε συγκεκριμένο κόμμα για συγκεκριμένους λόγους, λογικό είναι ότι θα υποστήριζε την ομάδα που υποστηρίζετε από το συγκεκριμένο κόμμα.⁴³

5. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- Για την αποφυγή της πιο πάνω γενεσιουργικής αιτίας απαιτείτε πρωτίστως η ανάπτυξη κριτικής σκέψης, η οποία απαραίτητως πρέπει να αρχίσει να καλλιεργείται από μικρή ηλικία. Κριτική σκέψη όχι μόνο γενική αλλά ειδική η οποία να καλλιεργεί και την αθλητική/ποδοσφαιρική κουλτούρα. Η κριτική σκέψη αναπτύσσει την περιέργεια, την ευελιξία και κρατεί το μυαλό μας ανοικτό⁴⁴. Η κριτική σκέψη δημιουργεί υγιή αντισώματα στους οπαδούς/φίλαθλους ούτως ώστε να είναι ικανοί να αντικρούουν και αποβάλλουν τα κομματικά μηνύματα που σκοπό έχουν να παγιώσουν την κομματική ταυτότητα, και όχι μια ποδοσφαιρική αναμέτρηση ευγενούς άμιλλας. Περαιτέρω η πολιτεία είναι υποχρεωμένη να θεσμοθετήσει τρόπους καταπολέμησης του φαινομένου της καθυπόταξης των αθλητικών/ποδοσφαιρικών σωματίων από τα εκάστου πολιτικά κόμματα.

Συγκεκριμένα :

1. Την επιβολή προστίμου η την αποκοπή μέρους κρατικής χορηγίας σε περάτωση που πολιτικό κόμμα προσπαθήσει να καθυποτάξει αθλητικό σωματείο.
 2. Την παροχή κινήτρων, χρηματικών η άλλων, για την διάδοση μηνυμάτων με απώτερο σκοπό την ευγενή αθλητική άμιλλα.
- Η ιδιοκτησία των συλλόγων να περάσει στα χέρια μετόχων και οι διοικήσεις να ανατεθούν σε χέρια τεχνοκρατών, έτσι ώστε ο επαγγελματισμός να εξασθενήσει την ιδεολογική πολιτική ταυτότητα των συλλόγων, πράγμα το οποίο στο εξωτερικό εφαρμόστηκε με επιτυχία.

- Το υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού σε συνεργασία με τον Κ.Ο.Α, την Κ.Ο.Π, τα αθλητικά σωματεία και ιδίως τα Μ.Μ.Ε να αναλάβει την πρωτοβουλία για την ανάπτυξη συστηματικής καμπάνιας η οποία να προβάλλει την ευγενή άμιλλα και να αποτρέπει την διάδοση κομματικών μηνυμάτων μέσω της κερκίδας.

6. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αλέκου, Αλέξης (2012). *1948: Ο ελληνικός εμφύλιος και η Κύπρος*. Λευκωσία: Power Publishing. ISBN 978-9963-712-53-3.
- Αρχείο Παναγιώτη Παπαδημήτρη : Πρώτη Ηλεκτρονική Ιστορία της Κύπρου : Περίοδος 1953-1959
- Γαβριηλίδη, Μ., Παπαμωυσέως, Σ. (2001). *Ένας αιώνας Κυπριακό ποδόσφαιρο*. Λευκωσία: Ο Συγγραφέας. ISBN 9963-8720-1-8.
- Εφημερίδα Αθλητική : “Αθλητική Ενότητα” : 23 Φεβ. 1953.
- Ιστορικό Περιοδικό Άποψη : Πολιτική και ιδεολογία: Το ΑΚΕΛ στα χρόνια 1960 – 1974.
- Κύρρης Κ. (1982). *Ανατομία του Οθωμανικού καθεστώτος στην Κύπρο 1570-1878 : Μελέτη*
- Μακάριος Δρουσιώτης (2014). *Κύπρος 1974-1977. Η εισβολή και οι μεγάλες δυνάμεις*.
- Μελετίου Γιώργος (2011). *Κυπριακό ποδόσφαιρο 1900-1960*. Λευκωσία: Power Publishing. ISBN 978-9963-688-87-6.

- Ντίνος Φοινικαρίδης (2014): *Ποδόσφαιρο , Άθλημα του λαού η των κομματικών ελίτ; : Power Publishing. ISBN 978-9963-712-69-34*
- Παναγιωτου Α. (2008). *Η Κοινωνική Ιστορία του Κομμουνιστικού Κινήματος . Πολίτης : Χρονικό*
- Παπαπολυβίου Π. (2008). *Η Κύπρος στην 1^η Ολυμπιάδα . Πολίτης : Χρονικό*
- Πρωτοπαπάς Ε. (2012). *Εκλογική Ιστορία της Κύπρου: Πολιτευτές, Κόμματα και Εκλογές στην Αγιοκρατία 1878- 1960 . Αθήνα : Θεμέλιο*
- Στέλιος Στυλιανού, Βιβή Θεοδοροπούλου. *Τμήμα Επικοινωνίας και Διαδικτυακών Σπουδών , ΤΕ.ΠΑ.Κ. The Anthropology of the European Football(2013)*
- Στυλιανού, Πάμπος (1998). *50 χρόνια Νέα Σαλαμίνα 1948-1998. Κύπρος: Νέα Σαλαμίνα Αμμοχώστου. ISBN 9963-8370-0-X.*
- Στυλιανού Πάμπος; Γεωργίου Νεόφυτος (1988). *Νέα Σαλαμίνα, 40 χρόνια πρωτοπόρας αθλητικής πορείας. Κύπρος: Νέα Σαλαμίνα Αμμοχώστου.*
- Sigmalive:28/3/2011
<http://www.sigmalive.com/archive/sports/football/cyprus/a+league/368008>

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

1. Επίσημη Ιστοσελίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας , Ιστορία της Κύπρου.
2. Κύρρης Κ. (1982) . Ανατομία του Οθωμανικού καθεστώτος στην Κύπρο 1570-1878.
3. Ντίνος Φοινικαρίδης (2014), σελ. 145.
4. Πρωτοπαπάς Ε. (2012), σελ 60.
5. Ντίνος Φοινικαρίδης (2014), σελ. 155.
6. Ντίνος Φοινικαρίδης (2014), σελ. 163
7. Παπαπολυβίου Π. (2008).
8. Ντίνος Φοινικαρίδης (2014), σελ. 163.
9. Μελετίου Γιώργος (2011) , σελ. 18.
10. Μελετίου Γιώργος (2011) , σελ. 4.
11. Μελετίου Γιώργος (2011) , σελ. 19.
12. Μελετίου Γιώργος (2011) , σελ. 21.
13. Ντίνος Φοινικαρίδης (2014), σελ. 171 .
14. Μελετίου Γιώργος (2011) , σελ. 34.
15. Ντίνος Φοινικαρίδης (2014), σελ. .
16. Μελετίου Γιώργος (2011) , σελ. 32.
17. Ντίνος Φοινικαρίδης (2014), σελ. 167.
18. Μελετίου Γιώργος (2011) , σελ. 56.
19. Στυλιανού Πάμπος (1998), σελ, 23.
20. Γαβρηλίδης Μιχάλης (2006), σελ, 51.
21. Μελετίου Γιώργος (2011) , σελ. 51.
22. Παναγιώτου Α. (2008).
23. Εφημερίδα Αθλητική. (1953).
24. Μελετίου Γιώργος (2011) , σελ. 138.
25. Μελετίου Γιώργος (2011) , σελ. 94.
26. Μελετίου Γιώργος (2011) , σελ. 21.
27. Μελετίου Γιώργος (2011) , σελ. 34.
28. Μελετίου Γιώργος (2011) , σελ. 138.
29. Αρχείο Παναγιώτη Παπαδημήτρη
30. Αρχείο Παναγιώτη Παπαδημήτρη

31. Αρχείο Παναγιώτη Παπαδημήτρη
32. Αρχείο Παναγιώτη Παπαδημήτρη
33. Αρχείο Παναγιώτη Παπαδημήτρη
34. Μελετίου Γιώργος (2011) , σελ. 53.
35. Μελετίου Γιώργος (2011) , σελ. 54.
36. Επίσημη Ιστοσελίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας , Περί Κύπρου : Σύνταγμα .
37. Ντίνος Φοινικαρίδης (2014), σελ. 189.
38. Ιστορικό Περιοδικό “ Σύγχρονη Άποψη”
39. Επίσημη Ιστοσελίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας , Περί Κύπρου : Σύνταγμα .
40. Μακάριος Δρουσιώτης (2014), σελ. 125.
41. <http://www.sigmalive.com/archive/sports/football/cyprus/a+league/368008>
42. Wikipedia, Ποδόσφαιρο και Πολιτική.
43. Στέλιος Στυλιανού, Βιβή Θεοδοροπούλου (2013), σελ 9.
44. Ph.D American Philosophical Association – <http://www.ikidcenders.com> –
economy.wordpress.com

